

Inhoud

Woord vooraf	XI
Inleiding	1
Het belang van de opiniepers in de periode van onderzoek	1
Het object van onderzoek	3
Het doel van het onderzoek	3
Stand van zaken met betrekking tot onderzoek naar de afscheiding	4
Blad, dagblad of opinieblad?	7
De probleemstelling van het onderzoek	8
De methode van onderzoek	10
Hoofdstuk 1	
Het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden onder koning Willem I	13
Een schets van de politieke en maatschappelijke context	14
De gevolgen van de herindeling van Europa op het Congres in Wenen	16
Onrust in het zuidelijk deel van het Koninkrijk	19
Reactie in het Noorden op de Unie van liberalen en katholieken in het Zuiden	24
De motieven voor het streven naar een scheiding	27
De houding van de regering ten aanzien van de gebeurtenissen in Brussel	28
De daadkracht van het Voorlopig Bewind in het Zuiden	29
De reactie in het Noorden op het uitroepen van de onafhankelijkheid in het Zuiden	30
Een belangrijker rol voor de pers	32
Het politieke ontwikkelingsproces in de periode 1830-1840	33
Hoofdstuk 2	
<i>De Bijenkorf, De Noordstar en De Standaard in het Noorden</i>	35
1.2 De Bijenkorf, Letter- en Staatskundig Mengelwerk	35
Het zoeken naar een dialoog met de pers in het Zuiden	37
De invloed van de bladen op de publieke opinie	38
Het einde van het vooruitstrevende, liberale opinieblad De Bijenkorf	40

2.2 De Noordstar of De Noord-Star	41
Een reactie van Groen van Prinsterer op het verschijnen van De Noordstar	43
De kenmerken van De Noordstar	43
Een tijd van apathie?	44
Herinnering uit het verleden geactualiseerd	45
Het afscheid van De Noordstar	45
2.3 De Standaard, staatkundig blad	46
De denkbeelden van De Standaard	47
Tegenstellingen tussen De Standaard en De Noordstar	47
D. Donker Curtius en De Standaard	49
G.K. van Hogendorp en De Standaard	51

Hoofdstuk 3

De <i>Courrier des Pays-Bas</i>, <i>Le Catholique des Pays-Bas</i> en <i>Den Antwerpenaer in het Zuiden</i>	55
De verscheidenheid van de pers	55
3.1 De <i>Courrier des Pays-Bas</i> / <i>Courrier Belge</i>	56
Een handreiking van liberalen en katholieken	59
3.2 <i>Le Catholique des Pays-Bas</i> / <i>Den Vaderlander</i> / <i>Journal des Flandres</i>	60
Koninklijke Besluiten om de beslissing van de koning te effectueren	60
De rechtmatigheid van de aanspraken van de katholieken	61
De goodwillreis van koning Willem I	62
Een Nederlandstalig equivalent van <i>Le Catholique des Pays-Bas</i>	63
Het overleg met Rome en de gevolgen ervan	64
De maatregelen en concessies van koning Willem I	66
De draagwijdte in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden van de Juli-revolutie in Frankrijk	68
3.3 <i>Den Antwerpenaer</i> , staatkundig, godsdienstig en letterkundig weekblad	69
Het handhaven van de rust	72
De Orangisten in Antwerpen	73

Hoofdstuk 4

Godsdienstige en politieke ontwikkelingen in het Zuiden	77
Een taal- en godsdienststrijd	77
Het ultramontanisme	79
Het Unionisme	81
De regeling van de rooms-katholieke kerk	82
De opkomst van de jong-liberalen in het Zuiden	83
Het opportunistisch optreden van koning Willem I	84
De onderlinge betrekkingen tussen de koning en de katholieken	87
Nog meer dreiging vanuit het Zuiden	88

De reacties op het regeringsbeleid	91
Een tussentijdse gevolgtrekking	93
Het verlicht-absolutisme mislukt	96
Nogmaals de kwestie-De Stassart	97
De gevolgen van de Juli-revolutie voor het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden	100
Een onwezenlijke werkelijkheid	101

Hoofdstuk 5

De aanloop naar de scheuring van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden	103
De oorzaak van de rellen in Brussel	103
De beweegredenen voor de opstand	106
Het overleg in Brussel en Den Haag	109
De komst van de prinsen naar Brussel	110
Reacties in de pers op het oproer in Brussel	111

Hoofdstuk 6

Het verdere verloop van de gebeurtenissen na het oproer in Brussel	117
Zeer benauwde ogenblikken	118
Verschillende voorvallen en druk overleg	120
De invloed van de Luikenaars in Brussel	122
Onzekere tijden in Den Haag	122
Het Noorden en het Zuiden reageren verdeeld op een scheiding	124
De troonrede van 13 september 1830 en de reacties daarop	126
Een gedesillusioneerde koning Willem I in het Noorden	130
Reacties op een mogelijke aansluiting bij Frankrijk	132
Einde van het koninklijk gezag in het Zuiden?	133
De prins van Oranje in Antwerpen	134
Het bombardement van Antwerpen	137
Verschillende commentaren op de gevolgen van de scheiding	139
De Conferentie van de Europese mogendheden in Londen	141
Het optreden van het Voorlopig Bewind in Brussel	144
Op zoek naar een kandidaat voor de Belgische troon	146

Hoofdstuk 7

Commentaar van de Noord-Nederlandse pers op de actualiteit in België	151
Het effect van de Juli-revolutie in België	151
Het wetsvoorstel ter beteugeling van kwaadwilligen	152
Op weg naar een liberale grondwet?	153
De legitimiteit van de Grondwet van 1815	155

De Standaard contra het Algemeen Handelsblad in een polemiëk over de status van het Rijk	157
Kritiek op de aanpak van de regering	158
De mening van J. R. Thorbecke over de scheiding	160
Commissies voor de herziening van het burgerlijk wetboek en de grondwet	161
De financiële maatregelen van de koning onder de loep genomen	162
Kanttekeningen bij de vergadering van de Staten-Generaal	163
Aandacht voor de door het Noorden te nemen maatregelen	164

Hoofdstuk 8

Schermutselingen in Antwerpen en vrijheidsbomen in Vlaanderen

167

Een incident in de havenstad	167
De situatie op de Koopmansbeurs	168
De verloedering van de stad	170
De gemeenteraadsverkiezingen van 1830	171
De opheffing van de blokkade	171
De politieke ontwikkelingen in Vlaanderen en Antwerpen	172
Kanonnerboot nr. 2 onder gezag van J.C.J van Speyk	173
Een samenzwering in Antwerpen	177
Vrijheidsbomen in Vlaanderen	179

Hoofdstuk 9

De moeizame beraadslagingen in het parlement in 1831

183

Heftige debatten over de financiën in de Tweede Kamer	183
Aandacht gevraagd voor de Januari-protocollen	185
Rechtstreekse verkiezingen en een herziening van de grondwet	186
Het uitschrijven van een staatslening	188
De behandeling van de wetsontwerpen met betrekking tot de schatkistbiljetten en de geldlening	189

Hoofdstuk 10

Allerhande gebeurtenissen tussen maart en augustus 1831

193

De prins van Oranje geen kandidaat meer voor de Belgische troon	194
België en de Conferentie in Londen	195
De brief van de regering-Lebeau en de reacties erop	196
De diplomatie van de Britse diplomaat J. Ponsonby	197
De stemming wordt grimmiger	198
De Achttien Artikelen	200
Een onheilspellend vooruitzicht	204
De organisatie van het Belgische leger	206

Hoofdstuk 11	
De Tiendaagse Veldtocht in augustus 1831	209
De oorlogsverklaring en diplomatiek overleg	210
Reacties in De Standaard en De Noordstar	212
Het alarm in Antwerpen en de reacties van Antwerpse bladen	216
De strijd gaat beginnen	219
Het verloop van de Tiendaagse Veldtocht	220
De slag bij Boutersem en de wapenstilstand	222
De gevolgen van de Tiendaagse Veldtocht	224
Perscommentaren op de Tiendaagse Veldtocht	225
Rehabilitatie van de prins van Oranje	226
Hoofdstuk 12	
De Vierentwintig Artikelen en de reacties erop	229
Enthousiasme in Nederland na het succes van het leger	230
De diplomaten gaan opnieuw aan het werk	231
Het debat in het Belgische parlement over de Vierentwintig Artikelen	232
Reacties in de pers met betrekking tot de Vierentwintig Artikelen	233
De gevolgen van de volhardingspolitiek van koning Willem I	234
Het debat over de Rijksbegroting voor het jaar 1832	235
De ratificatie van de Vierentwintig Artikelen	236
Geheim diplomatiek overleg in Den Haag	237
Felle discussies in de pers	238
Het verdere verloop van de Conferentie in Londen	239
Een ogenblik van ontspanning	241
Zware financiële lasten	242
Nieuwe hindernissen in de onderhandelingen	245
De verovering van de Citadel van Antwerpen	246
Epiloog	249
Conclusie en Slotopmerkingen	251
Summary	257
Bronnen en literatuur	261
I Geraadpleegde gedrukte bronnen	261
II Literatuurlijst	262
Register op personen	271
Register op titels van kranten en tijdschriften	275